

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Постанови про право власності та право користування релігійних організацій на майно (реєстр. № 1436 від 11 грудня 2014 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 27 січня 2016 року (протокол № 40) на відповідність Конституції України проект Постанови про право власності та право користування релігійних організацій на майно (реєстр. № 1436 від 11 грудня 2014 року) (далі – Проект), поданий народним депутатом України Новинським В.В.

Згідно з пояснювальною запискою до Проекту він розроблений з метою встановлення додаткових гарантій захисту релігійних організацій незалежно від культу, віросповідання, напрямку, течії або толку (далі – релігійні організації) від незаконного позбавлення права власності на майно, що їм належить, та права користування майном, переданим їм на законних підставах державою, громадськими організаціями та громадянами, у зв'язку з його високою історичною, художньою та культурною цінністю.

Для досягнення мети автором пропонується встановити на рівні постанови Верховної Ради України, що за релігійними організаціями закріплюється право, фактично безстрокового, користування майном, яке є власністю держави, громадських організацій або громадян та передане релігійним організаціям в користування на договірних засадах. Крім того, Проектом передбачено, що припинення права власності або права користування майном релігійних організацій відбувається виключно за згодою релігійних організацій або на підставі рішення суду, що набрало законної сили.

Вирішуючи питання про відповідність Проекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Основному Законі України визначається, що Україна є демократичною, правовою державою (стаття 1), Конституція України має найвищу юридичну силу, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8), органи державної влади, у тому числі й Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на

підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 6, частина друга статті 19, стаття 75).

Загальна спрямованість Проекту узгоджується зі статтею 11 Конституції України, згідно з положеннями якої держава сприяє консолідації та розвиткові української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України.

Водночас запропонований Проект містить норми, які дозволяють зробити висновок про його невідповідність положенням Основного Закону України.

По-перше, Проектом пропонується на рівні постанови Верховної Ради України врегулювати майнові відносини, хоча відповідно до пункту 7 частини першої статті 92 Конституції України виключно законами України визначається правовий режим власності.

По-друге, Проектом фактично встановлюється презумпція добросовісності безстрокового користування релігійними організаціями майном, яке є власністю держави, громадських організацій або громадян. Це у свою чергу зумовлює дискримінацію за ознакою релігійних поглядів та призводить до порушення закріпленого Конституцією України принципу рівності прав і свобод, адже не може бути привілеїв чи обмежень за ознакою релігійних переконань (частина друга статті 24); ніхто не може бути увільнений від своїх обов'язків перед державою або відмовитися від виконання законів за мотивами релігійних переконань (частина третя статті 35); держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності, усі суб'єкти права власності рівні перед законом (частина четверта статті 13).

По-третє, Проект суперечить положенням статті 41 Основного Закону України, якими закріплюються засади регулювання відносин власності в Україні, зокрема, кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю; ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності; примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості.

Так, у Рішенні Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 (справа про постійне користування земельними ділянками) зазначено, що держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності, їх рівність перед законом та гарантує на конституційному рівні кожному право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю відповідно до закону.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Постанови про право власності та право користування релігійних організацій на майно (реєстр. № 1436 від 11 грудня 2014 року), поданий народним депутатом України Новинським В.В., суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ